

Veiledning til sentralt gitt skriftlig eksamen i yrkesfag

2018

For elever, lærlinger, praksiskandidater og sensorer

Sentralt gitt skriftlig eksamen i yrkesfag ¹

Om veiledningen

Denne veiledningen gir informasjon til elever, lærlinger, praksiskandidater (heretter kalt kandidater) og sensorer om

- organisering av eksamen
- eksamensoppgaven og besvarelsen
- hjelpemidler og kilder
- grunnlaget for vurdering av besvarelser og karakterbeskrivelser
- klage på vurdering
- forskrift til opplæringsloven
- tidligere eksamensoppgaver

Veiledningen bør være kjent for kandidatene i god tid før eksamen.

1. Organisering av sentralt gitt skriftlig eksamen i yrkesfag

Sentralt gitt skriftlig eksamen varer i 5 timer.

For signalmontørfaget varer sentralt gitt skriftlig eksamen i 6 timer.

I noen fag har kandidatene forberedelsesdag. Dette gjelder følgende fag:

AMM3002 Anleggsmaskinmekanikerfaget
AUT4002 Automatiseringsfaget
BMF3002 Børsemakerfaget
ELE3002 Elektrikerfaget
EMO3002 Energimontørfaget
EOP3002 Energioperatørfaget
HEI3002 Heismontørfaget
SIG3002 Signalmontørfaget
TEL3002 Telekommunikasjonsmontørfaget

De kandidatene som har forberedelsesdag, får tilgang til forberedelsesdelen 24 timer før eksamen starter. I forberedelsestiden er alle hjelpemidler tillatt, inkludert bruk av Internett. Kandidatene kan samarbeide med andre og finne informasjon.

---

¹ Forskrift til opplæringsloven §§ 3-52, 3-53, 3-54 og 3-55.

2. Eksamen

Til eksamen skal kandidaten få vist sin kompetanse i lærefaget. Kandidaten har ansvar for å sette seg inn i læreplanen for faget.

I noen fag er det krav om to skriftlige eksamener. Den ene utarbeides etter læreplanen for Vg2, og den andre utarbeides etter læreplanen for Vg3. Dette gjelder anleggsmaskinmekanikerfaget, automatiseringsfaget, børsemakerfaget, elektrikerfaget, energimontørfaget, energioperatørfaget, heismontørfaget, signalmontørfaget, telekommunikasjonsmontørfaget og dataelektronikerfaget.

Det er Utdanningsdirektoratet som utarbeider sentralt gitte eksamensoppgaver.

3. Eksamensoppgaven og besvarelsen

Eksamensoppgaven

Eksamensoppgaven utarbeides med utgangspunkt i læreplanen for Vg3 i lærefaget.

Det er kompetansemålene i læreplanen som beskriver hvilken kompetanse det er forventet at kandidaten viser i besvarelsen.

Noen oppgaver vil være svært åpne og overlate til kandidaten å gjøre mange valg, mens andre kan ha flere konkrete "bestillinger" i form av deloppgaver, spørsmål eller krav om at kandidaten må ha med bestemte momenter.

Besvarelsen

Når kandidatenvelger å bruke erfaringer fra egen praksis, er det viktig at hun/han beskriver klart hvilke valg som tas, og de forutsetningene det arbeides ut i fra. Kandidaten må holde seg til det oppgaven spør etter og bruke fagkompetansen sin.

4. Hjelpemidler og kilder til sentralt gitt skriftlig eksamen

Hjelpemidler

Alle hjelpemidler er tillatt under eksamen, bortsett fra Internett og andre verktøy som kan brukes til kommunikasjon.²

---

²Her er det unntak for flyfagene, som har todelt eksamen. Første del av eksamen er på fire timer uten hjelpemidler. Andre del av eksamen er på én time med alle hjelpemidler tillatt, bortsett fra Internett og andre verktøy som kan brukes til kommunikasjon.

Selv om alle hjelpemidler er tillatt til eksamen, er det noen hjelpemidler som er mer relevante for kandidatene å ta med seg enn andre. Dette kan variere fra kandidat til kandidat, og er avhengig av hva de er vant til å bruke. Det er kandidatene selv som finner fram til hvilke hjelpemidler de mener kan være nyttige.

Bruk av kilder

Hvis kandidaten bruker kilder i besvarelsen, skal disse oppgis på en slik måte at leseren kan finne fram til dem. Kandidaten skal oppgi forfatter og fullstendig tittel på lærebøker, artikler eller annen litteratur. Hvis kandidaten velger å bruke utskrift eller sitat fra nettsider, skal han/hun oppgi nøyaktig nettadresse og nedlastingsdato. Eksamensoppgavene har ikke alltid krav om bruk av kilder (tekst som er hentet fra bøker, Internett etc.), og kandidaten kan vise svært høy måloppnåelse til eksamen uten å bruke kilder i besvarelsen. I besvarelsen skal kandidaten vise sin egen kompetanse, med eller uten bruk av kilder.

5. Vurdering av eksamensbesvarelser og karakterbeskrivelser

Fylkeskommunene har ansvar for å sensurere besvarelsene. Spørsmål om gjennomføring og sensur av eksamen rettes til den enkelte fylkeskommune.

Grunnlag for vurdering

Sensorene skal vurdere i hvilken grad kandidaten viser kompetanse slik den er beskrevet i kompetansemålene i læreplanen. Sensorene har derfor ikke anledning til å stille krav som går ut over innholdet i læreplanen. Sensorene skal vurdere hvordan innholdet i besvarelsene forholder seg til eksamensoppgaven.

Eksamenskarakteren skal fastsettes på individuelt grunnlag og gi uttrykk for kompetansen til kandidaten slik den kommer fram på eksamen³. Arbeidet fra forberedelsesdelen skal derfor ikke vurderes.

Karakterbeskrivelser

Forskrift til opplæringsloven § 3-4 har generelle karakterbeskrivelser for grunnopplæringen:

- a) *Karakteren 6 uttrykker at eleven har framifrå kompetanse i faget.*

---

³ Jf. forskrift til opplæringsloven § 3-25.

- b) Karakteren 5 uttrykker at eleven har mykje god kompetanse i faget.
- c) Karakteren 4 uttrykker at eleven har god kompetanse i faget.
- d) Karakteren 3 uttrykker at eleven har nokså god kompetanse i faget.
- e) Karakteren 2 uttrykker at eleven har låg kompetanse i faget.
- f) Karakteren 1 uttrykker at eleven har svært låg kompetanse i faget.

Eksamen er ikke bestått når besvarelsen blir vurdert til karakteren 1.

Kandidater som har fått besvarelsen vurdert til karakteren 1, har selv ansvar for å melde seg på til ny prøve på www.privatistweb.no innen fristen som er oppgitt på nevnte nettsadresse.

6. Klage på vurdering

Kandidatene kan klage på vurdering av sentralt gitt skriftlig eksamen. Kap. 5 i forskrift til opplæringsloven omhandler retten til å klage.

7. Lenke til forskrift til opplæringsloven

Forskrift til opplæringsloven finner du på www.lovdatab.no:

<http://www.lovdatab.no/cgi-wift/ldles?doc=/sf/sf/sf-20060623-0724.html>

8. Tidligere eksamensoppgaver

Tidligere eksamensoppgaver finner du på nettsidene til Utdanningsdirektoratet:
<http://www.udir.no/Vurdering/Eksamen-videregaende/>

Velg eksamensoppgaver, eksamensveiledninger og eksempeloppgaver. Velg så eksamensoppgaver for programfag yrkesfag.

Schweigaards gate 15
Postboks 9359 Grønland
0135 OSLO
Telefon 23 30 12 00
www.utdanningsdirektoratet.no